

Svar på fullmäktigeledamoten Alaviiris och 15 andra fullmäktigemotioner om Utveckling av familjetjänsterna i välfärdsområdet (Välfärdsområdesfullmäktige)

Familjecentermodellen i Västra Nylands välfärdsområde och tillhandahållande av tidigt stöd

De teman som lyfts fram i fullmäktigemotionen, såsom tidigt stöd och samarbete, är kärnan i familjecenterverksamheten. I Västra Nylands välfärdsområde har tjänsterna för barn, unga och familjer utvecklats utifrån familjecentertänkandet. I servicestrategin beskrivs familjecentrets grundtanke på följande sätt: Med familjecenter avses en servicehelhet som omfattar tjänster för barn, unga och familjer som främjar välfärd, hälsa, uppväxt och utveckling samt tjänster för tidigt stöd, vård och rehabilitering. Även elevhälsotjänsterna hör till familjecentret. Familjecenterverksamheten i Västra Nyland omfattar utöver lagstadgade social- och hälsovårdstjänster på basnivå även vissa tjänster på specialnivå, såsom barnskyddstjänster. Familjecentret har ett nära samarbete med tjänsterna på specialnivå och vuxentjänsterna, den specialiserade sjukvården samt aktörer i kommuner och organisationer. Familjecentret verkar i nätverk både elektroniskt och vid fysiska verksamhetsställen på olika håll i välfärdsområdet. Tjänster införs också i barns och ungas vardagsmiljöer. Mötesplatsverksamheten möjliggör kamratstöd för familjer nära familjecentret. Med familjecenterverksamheten strävar man framför allt efter en smidig serviceväg för klienterna och smidig ärendehantering. Ur experternas synvinkel erbjuder familjecentret en mer okomplicerad ram för konsultation och sektorsövergripande samarbete än tidigare. Kärnan i familjecenterverksamheten är att fokusera på tidigt stöd för att minska behovet av korrigerande åtgärder.

Familjecentrets aktörer bildar en triangelformad struktur: triangeln grundpelare är universella tjänster och tjänster för tidigt stöd, såsom rådgivnings- och elevhälsotjänster. I de riktade tjänsterna erbjuds hjälp via familjesocialarbete, uppfostrings- och familjerådgivning, mentalvårdstjänster för barn och olika rehabiliteringstjänster. Tjänster för särskilt stöd, barnskydd och familjerättsliga tjänster, erbjuder som namnet antyder hjälp för särskilda stödbehov.

Familjecentrets verksamhet fokuserar på förebyggande och tidig identifiering av stödbehovet. När utmaningar uppstår är det alltid primärt att säkerställa att barnet får rätt slags stöd i sin vardag med beaktande av barnets styrkor. Detta minskar barnets och familjens belastning och stöder funktionsförmågan för att förebygga att problemen blir mer komplicerade. Förebyggande stöd med låg tröskel erbjuds på rådgivningen och inom elevhälsan. Dessa tjänster når nästan alla barn i området och deras familjer. Man strävar efter att årligen träffa barn i lekålder och skolelever under hälsoundersökningar. Om man känner sig orolig kan man därtill alltid nå rådgivningen och elevhälsan med tidsbokning och per telefon. Skolelever har tillgång till öppna mottagningar. På mottagningen kartlägger man situationen, ger handledning i vardagliga strukturer samt i levnadsvanor som stöder välbefinnandet samt säkerställer att barnets

19.1.2023

2 (7)

vardagsmiljö har anpassats så att den stöder barnets funktionsförmåga. Man samarbetar intensivt med småbarnspedagogiken och skolan. En omsorgsfull multiprofessionell kartläggning av situationen säkerställer att barnet får rätt slags stöd för sina utmaningar. För barn och unga med neuropsykiatriska symtom har man utarbetat en verksamhetsmodell för den inledande kartläggningen inom elevhälsan, vilket förtydligar arbetsfördelningen mellan aktörerna samt gör kvaliteten jämnare i tjänsterna. Det är viktigt att kartläggningen av situationen alltid inleds från noll och att den inte styrs av en förhandsuppfattning om en viss diagnos. En diagnos är inte heller en förutsättning för stödåtgärder.

Övriga tjänster vid familjecentret, såsom rehabilitering, familjerådgivning och familjesocialarbete stöder vid behov tjänsterna för tidigt stöd. Målet med rehabiliteringstjänsterna är att stödja barnets funktionsförmåga i situationer där det dessutom har andra utvecklingsmässiga störningar. Familjerådgivningens uppfostrings- och familjerådgivning stöder växelverkan mellan barnet och föräldern samt förhållandet mellan vårdnadshavarna så att det bäst stöder barnets utveckling och välbefinnande. Familjesocialarbetet erbjuder stöd i föräldraskapet och familjeförhållandena i tillfälliga belastningssituationer med avsikt att stärka barnets och föräldrarnas eget aktörskap i dessa situationer. I alla tjänster utnyttjas också digitalt material såsom Psykportens egenvårdsprogram samt digitala metoder för föräldrahandledning. De senare stöder föräldraskapet i empatisk växelverkan och ger verktyg för vardagliga utmaningar. Digitaliseringen ökar tillgängligheten även i våra glesbygdsområden och främjar för sin del en jämn kvalitet i våra tjänster.

Inom familjecentrets riktade tjänster är centraliserad handledning och rådgivning för barnfamiljer en lågtröskeltjänst där man erbjuder handledning och rådgivning i frågor som gäller familjevardagen och som föräldrarna/vårdnadshavarna kan kontakta per telefon samt via den elektroniska blanketten Be om hjälp. Därtill kan man i handledningen och rådgivningen för barnfamiljer tillsammans med en yrkesutbildad person fundera på om familjen har behov av någon lagstadgad tjänst för barnfamiljer och vilka tjänster som kan passa familjens situation. [Handledning och rådgivning för barnfamiljer | Västra Nylands välfärdsområde](#)

Det elektroniska familjecentret Omaperhe har tagits i bruk i Västra Nylands välfärdsområde. Både yrkesutbildade personer och invånarna i området har hittat tjänsten under hösten. Omaperhe samlar information, stöd, evenemang och tjänster för de som planerar att bilda en familj och familjer på en och samma adress och stöder familjecenter-servicehelheten. Omaperhe hjälper dig att hitta hjälp som passar olika livssituationer, till exempel i anslutning till föräldraskapet. [Omaperhe](#)

Familjecentrets mötesplatsverksamhet är öppet stöd med låg tröskel som är avsett för alla slags familjer, barn och unga och den är en del av familjecentrets verksamhet. På mötesplatsen genomförs olika typer av handledd verksamhet och den erbjuder samvaro, kamratstöd samt samtals- och leksällskap. Målet med

19.1.2023

3 (7)

mötesplatsverksamheten är att möjliggöra barns, ungas och familjers delaktighet, främja familjernas resurser och en god vardag, stärka föräldraskapet, minska familjernas och föräldrarnas upplevelser av ensamhet samt stärka gemenskapen. I Västra Nyland ordnas mötesplatsverksamhet som en avgiftsfri närtjänst för familjer och den produceras av organisationer, kommuner, församlingar och välfärdsområdet. [Familjecentrets mötesplatsverksamhet | Västra Nylands välfärdsområde](#)

Familjecentrets läkartjänster fungerar matrismässigt i familjecenterstrukturen. Familjecentrets läkartjänster indelas i rådgivnings-, skol- och studerandehälsovårdstjänster samt läkartjänster vid specialmottagningar för barn. Målet med familjecenterläkarens arbete är ett övergripande tillvägagångssätt och våra klienters behov kräver ofta ett multiprofessionellt, nätverksbaserat arbetssätt. Till läkarens arbete inom rådgivningen samt skol- och studerandehälsovården hör lagstadgade hälsoundersökningar samt en medicinsk bedömning av fysiska och psykiska faktorer som påverkar tillväxten och utvecklingen samt programmering av den fortsatta planen. Kompetensen inom läkartjänster vid specialmottagningar riktas till lindriga och medelsvåra barnpsykiatriska bedömningar samt utvecklingsrelaterade bedömningar, diagnostik och uppföljning. Målet med verksamheten är att kompetensen blir en del av det nätverk där man har den bästa förståelsen för barnets situation och undviker att hänvisa det vidare. Familjecentrets läkartjänster samarbetar intensivt med andra familjecenteraktörer med ett systemiskt arbetssätt.

Stöd för föräldraskapet

Ett väsentligt element i familjecenterverksamheten är att stöda föräldraskapet. Stöd för föräldraskapet hör till alla tjänster för barn, unga och familjer. Det elektroniska familjecentret Omaperhe.fi erbjuder lättillgänglig information och råd. Genom centraliserad handledning och rådgivning får familjerna stöd och handledning och problemet kan kanske lösas redan via denna tjänst.

Stöd för föräldraskapet i utmanande åldrar som hör till den normala utvecklingen eller under övergående stress/förändring är viktigt och det styr växelverkan mellan barnet och föräldern i en positiv riktning för barnets utveckling. Att ordna rätt stödåtgärder minskar barnets och familjens belastning och stöder funktionsförmågan för att förebygga att problemen blir mer komplicerade.

På rådgivningen inleds stödet för föräldraskapet under graviditeten och fortsätter under hela tiden som barnet och familjen omfattas av rådgivningstjänsterna. Familjens välbefinnande står i centrum, eftersom det direkt återspeglas i barnens välbefinnande. Till alla som väntar sitt första barn erbjuder rådgivningen och olika samarbetspartner en digital familjeförberedelsekurs. Kursen består av olika teman. [Familjeförberedelsekurs | Västra Nylands välfärdsområde](#) Kompetensen hos yrkesutbildade personer vid rådgivningen upprätthålls bland annat med hjälp av utbildningen "en välmående barnfamilj", med hjälp av vilken man lär sig att stöda föräldraskapet samt identifiera effektiva skydds- och riskfaktorer.

19.1.2023

4 (7)

Webbkursen Familjestigen erbjuds i hela välfärdsområdet. Syftet med webbkursen är att stärka föräldrarnas självmedkänsla och stöda familjens empatiska växelverkan. [Webbkursen Familjestigen för föräldrar](#)

Med hjälp av verksamhetsmodellerna Voimaperheet <https://www.luvn.fi/sv/tjanster/verksamhetsmodellen-voimaperheet> kan man erbjuda digital hjälp med låg tröskel för att behandla beteendeproblem i barndomen (Lägg märke till det goda i ditt barn, för föräldrar till 4-åriga barn) och förebyggande av dem (Var närvarande för ditt barn, för föräldrar till 3-åriga barn) samt depressionssymtom under graviditeten (Starka tillsammans, för gravida kvinnor).

Inom elevhälsan beaktas hela familjens situation och att stöda föräldrarnas fostringsarbete är ett centralt element. Familjesocialarbetet erbjuder stöd i föräldraskapet och ordnar stöd i vardagen i tillfälliga belastnings- och stressituationer till exempel i form av hemtjänster för familjer. Målet med uppfostrings- och familjerådgivningen är att stärka växelverkan mellan den vuxna och barnet samt föräldrarnas uppfostringsfärdigheter och förhållandet mellan vårdnadshavarna i en riktning som stöder barnets välbefinnande.

Multiprofessionellt samarbete

Syftet med familjecentermodellen är att stärka det sektorsövergripande samarbetet. Modellen garanterar inte automatiskt ett tätare samarbete och en smidig upplevelse av ärendehantering, utan de yrkesutbildade personerna ska upprätthålla ett nätverksbaserat tänkande när de är verksamma i familjecentret. För detta har vi våren 2024 förnyat familjecentrets strukturer. Västra Nylands välfärdsområde indelas med tanke på tjänsterna för barn, unga och familjer i fem geografiska familjecenterområden, Esbo centrum, Ängskulla, Alberga-Grankulla, Hirsk-området (Hangö, Ingå, Raseborg, Sjundeå, Kyrkslätt) och LoVika-området (Lojo-Vichtis-Högfors). För familjecenterområdena har man bildat regionala ledningsteam som består av de närmaste cheferna för familjecentren i respektive område. Under ledningsteamens möten har vi strävat efter att stärka det sektorsövergripande samarbetet bland annat genom att upprätthålla modellen för ett systemiskt arbetssätt, erbjuda teamen uppgifter där man utnyttjar verktyg som är avsedda som stöd för nätverksarbetet samt genom att fundera på fenomen från området och gemensamt söka lösningar på dem. I slutet av hösten kommer också ett verktyg för social rapportering att tas upp till diskussion. Familjecentrets regionala team befinner sig i utvecklingsfasen och målet är att till exempel representanter för kommunernas bildningsväsende ska kunna höra till teamet i ett senare skede.

En sektorsövergripande expertgrupp fungerar som en struktur som stärker samarbetet inom elevhälsan. Enligt lagen om elev- och studerandevård behandlas ärenden som gäller utredning av en enstaka elevs stödbehov och ordnande av elevhälsotjänster i en sektorsövergripande expertgrupp som sammanställs från fall till fall. Utöver minst en anställd inom elevhälsan deltar alltid också en representant för skolans undervisningspersonal i gruppen. Även

19.1.2023

5 (7)

den studerandes vårdnadshavare kan delta i gruppens verksamhet enligt överenskommelse. Det vore bra att sammanställa den sektorsövergripande expertgruppen oftare än i nuläget för att hjälpa studerande, eftersom den erbjuder en utmärkt möjlighet att erbjuda multiprofessionellt stöd i ett tidigt skede.

Sektorsövergripande samarbete är också starkt inblandat i utvecklingsprojekten. Som exempel kan nämnas projektet Tillsammans till skolan, där man har utvecklat ett multiprofessionellt samarbete för att hjälpa elever som är skolavhoppare. Genom projektet har man stött ibruktagandet av modellen för systematisk kartläggning av skolfrånvaron. Modellen fungerar både som intervention och som hjälp vid planeringen av tjänsterna. I projektets slutskede utvecklas kompetensen och man främjar samarbetet mellan skolorna och i synnerhet serviceområdet för barn, unga och familjer.

Lagstadgade planer bakom de strategiska målen

Utöver servicestrategin dras riktlinjerna för välfärdsarbetet för barn och unga upp i de lagstadgade välfärdsplanerna. I början av 2024 färdigställdes den regionala välfärdsplanen och som en del av den en välfärdsplan för barn och unga samt en regional elevhälsoplan. Gemensamma tyngdpunkter i planen är barns, ungas och familjers delaktighet, trygghet, psykiska välbefinnande samt samarbetet med aktörer inom tjänster för barnfamiljer. Planen innehåller en rad åtgärder för varje tyngdpunkt och under innevarande år har man bland annat främjat följande: en enkät om hur samarbetet mellan utbildningsanordnarna och elevhälsotjänsterna fungerar (samarbetet upplevdes som mycket bra), utarbetat metoder för att förebygga och ingripa i ensamhet samt samlat exempel på god praxis inom den generellt inriktade elevhälsan. Även anställda inom elevhälsan deltar i utarbetandet och genomförandet av utbildningsanordnarnas planer för elevhälsan. I planen beskrivs till exempel det individuella elevhälsostöd som eleven får eller hur man multiprofessionellt kan ingripa i mobbning. [Välfärdsberättelse och välfärdsplan | Västra Nylands välfärdsområde](#)

Samarbetet med aktörer inom barnfamiljer som prioriteras i välfärdsplanen för barn och unga innehåller olika åtgärder för planeringsperioden. Som en åtgärd inleddes i höst en idé om utveckling av tjänster enligt principen om samhälleligt genomslag. Syftet med detta är att identifiera fenomen som i undersökningen har identifierats som riskfaktorer för barns och ungas välbefinnande. Av de lokala aktörerna identifieras nyckelpersoner och man skapar ett nätverk av aktörer som fastställer en gemensam vision för att lösa fenomen och välfärdsrisker.

Den överlappande lagstiftningen medför utmaningar i planeringen av välfärdsarbetet för barn och unga. Lagstiftningen förpliktar både kommunerna och välfärdsområdena att utarbeta egna välfärdsplaner för barn och unga. I välfärdsområdets välfärdsplan för barn och unga som godkändes 2024 samt i den regionala elevhälsoplanen strävade man i beredningsskedet efter att beakta tyngdpunkterna och åtgärderna i kommunernas planer så att de stöder varandra.

19.1.2023

Ett exempel på detta är
tyngdpunkterna och åtgärder i
anslutning till det psykiska
välbefinnandet och tryggheten.

6 (7)

Tyngdpunkter i utvecklingsarbetet

Utvecklingen av familjecentermodellen är en stark tyngdpunkt även i fortsättningen. Målet är att tjänsterna ska vara lättare tillgängliga för invånarna och att serviceupplevelsen ska vara smidig. För att stöda detta mål har man inlett spetsprojekt för att utveckla de digitala tjänsterna och klienthandledningen. Tjänsterna hittas lättare och deras tillgänglighet förbättras när invånarna kan uträtta ärenden i tjänsterna oberoende av tid och plats. Samtidigt effektiviseras välfärdsområdets verksamhet och man kan inom tjänsterna koncentrera sig på att erbjuda närmöten för de invånare som har störst nytta av dem. För att stöda barn, unga och familjer möjliggör den digitala ärendepattformen till exempel en chatttjänst, icke-brådskande meddelanden samt elektroniska blanketter för förhandsuppgifter. Dessa lösningar underlättar samarbetet mellan invånaren och den anställda.

Välfärdsområdet har använt flera klient- och patientdatasystem, vilket har försvårat de yrkesutbildade personernas arbete. Välfärdsområdet har berett upphandlingen av ett enhetligt klient- och patientdatasystem under 2024. Ibrukttagandet av det nya systemet är en omfattande helhet som omfattar olika underprojekt. När upphandlingen har slutförts framskrider ibrukttagandet stegvis. Ibrukttagandet av det nya systemet har uppskattats ta cirka två år.

Arbetet med servicenätet fortsätter och i höst har man utarbetat en behovsutredning för familjecentren i Alberga-Nummela-Raseborg.

PL 33, 02033 LÄNSI-UUDENMAAN HYVINVOINTIALUE

19.1.2023

7 (7)

PB 33, 02033 VÄSTRA NYLANDS

VÄLFÄRDSOMRÅDE

luvn.fi